

บทความวิจัย

เรื่อง วิวาทะกรณีตัดผมของจักรพรรดินีนพาลา (จีฮองเฮา) ในสมัยจักรพรรดิเฉียนหลง

โดย

นางสาวดวงกมล ตั้งสถิตโชติ

รหัสนักศึกษา 620510794

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชื่อสารนิพนธ์/บทความวิจัย	วิวาทะกรณีตัดผมของจักรพรรดินีนาลา (จีฮองเฮา) ในสมัยจักรพรรดิเฉียนหลง
ผู้เขียน	นางสาวดวงกมล ตั้งสถิตโชติ
อาจารย์ที่ปรึกษาบทความวิจัย	อาจารย์ดร.พิภู บุชบก
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2565

บทคัดย่อ

บทความวิจัย “วิวาทะกรณีตัดผมของจักรพรรดินีนาลา (จีฮองเฮา) ในสมัยจักรพรรดิเฉียนหลง” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประเด็นการตัดปอยพระเกศาของจักรพรรดินีนาลาโดยมีวิธีการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางประวัติศาสตร์และบทความจากนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการตัดปอยพระเกศา

ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุการตัดปอยพระเกศาของจักรพรรดินีนาลา (จีฮองเฮา) มีการกล่าวถึงด้วยกันถึง 4 ประเด็นด้วยกัน ได้แก่ พระนางเสี่ยสตี มีจิตใจที่แคบ ความกดดันเรื่องพระโอรส และเรื่องการถูกละเลย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ถึงประเด็นดังกล่าวไว้ว่า พระนางอาจจะมีอาการทางจิตเนื่องจากการสูญเสียพระโอรสและพระธิดา ทั้งนี้สาเหตุที่แท้จริงของประเด็นดังกล่าวยังไม่มีความชัดเจนจนมาถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ : จักรพรรดินีนาลา, ตัดปอยพระเกศา, จักรพรรดิเฉียนหลง

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่อง วิวาทะกรณีตัดผมของจักรพรรดินีนาลา (จีฮองเฮา) ในสมัยจักรพรรดิเฉียนหลง เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 450 112 การศึกษาเอกเทศ (Independent Study)

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณนางชญญา วินัยสวัสดิ์ และนายเดชาวัต เนตยกุล ที่ทำให้ข้าพเจ้ารู้จักละครโทรทัศน์เรื่อง “हरुอี้ จอมนางเคียงบัลลังก์” ทำให้เกิดหัวข้อบทความวิจัยชิ้นนี้ขึ้นมา ทั้งสองท่านคอยให้คำแนะนำ คอยให้ความช่วยเหลือด้านเอกสารค้นคว้าวิจัย ตลอดจนให้กำลังใจให้ข้าพเจ้ามีแรงใจในการทำบทความวิจัยชิ้นนี้จนสำเร็จราบรื่นไปได้ด้วยดี

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณวง Teens in Times (时代少年团) ที่ผลิตผลงานที่ดีให้ข้าพเจ้าได้ฟังและรับชมทำให้ข้าพเจ้ามีแรงใจในวันที่ข้าพเจ้ารู้สึกท้อและเศร้ากับการเขียนบทความวิจัยชิ้นนี้ ขอขอบพระคุณคุณไอค์ อีฟแลนด์ (Ike Eveland) และคุณเคียว คาเนโกะ (Kyo Kaneko) ที่มาสตรีมเกมและให้ถ้อยคำสร้างแรงบันดาลใจทำให้ข้าพเจ้าเขียนบทความวิจัยชิ้นนี้ได้อย่างราบรื่นและสำเร็จลุล่วงมาได้ด้วยดี

บทความวิจัยชิ้นนี้สามารถสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับการกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ ดร.พิภู บุษบก อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบคุณครอบครัว และเพื่อน ๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ตลอดจนให้กำลังใจ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ หากมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้

ดวงกมล ตั้งสถิตโชติ

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญรูปภาพ	ง
สารบัญตาราง	5
บทนำ	6
ชีวประวัติของจักรพรรดินีนาลา	11
บทความของนักวิชาการที่มีต่อเหตุการณ์ตัดปอยพระเกศา	15
บทวิเคราะห์ต่อเหตุการณ์ตัดปอยพระเกศา	18
สรุปผลการศึกษา	18
บรรณานุกรม	19

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 ตารางแสดงรายชื่อบริษัทในรัชศกเฉียนหลงปีที่ 31.....	17
---	----

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่ 1 พระสาทิสลักษณ์ของจักรพรรดินีนาลา.....	11
ภาพที่ 2 พระบรมสาทิสลักษณ์ของจักรพรรดิเจียนหลง.....	12
ภาพที่ 3 พระสาทิสลักษณ์ของจักรพรรดินีฟูฉา.....	12
ภาพที่ 4 บันทึกทางประวัติศาสตร์ราชวงศ์ชิงที่บันทึกเหตุการณ์ตั้งแต่พระนางได้รับตำแหน่งหวงกุ้ยเฟยจนไปถึงพระนางตัดปอยพระเกศา.....	13
ภาพที่ 5 บันทึกทางประวัติศาสตร์ราชวงศ์ชิงที่บันทึกเหตุการณ์ตั้งแต่พระนางได้รับตำแหน่งหวงกุ้ยเฟยจนไปถึงพระนางตัดปอยพระเกศา.....	14

วิวาทะกรณีตัดผมของจักรพรรดินีน่าลา (จี้ฮองเฮา) ในสมัยจักรพรรดิเฉียนหลง

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศจีนสมัยโบราณไม่ว่าบุรุษเพศหรือสตรีเพศต่างก็ไว้ผมยาว ไม่ตัดออกด้วยกันทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะได้รับอิทธิพลความเชื่อมาจากลัทธิขงจื๊อว่า “ร่างกายเป็นสิ่งที่พ่อแม่ให้มา การตัดเส้นผมหรือหนวดเคราจึงเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง การกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งที่อกตัญญูต่อบิดามารดาผู้ให้กำเนิด” หากผู้ใดตัดผมจะถูกผู้คนในสังคมกล่าวว่าเป็นคนอกตัญญูและไร้มนุษยธรรม ต่อมาชาวแมนจูได้ก่อตั้งราชวงศ์ชิงขึ้นและปกครองแผ่นดินจีน ทว่าความเชื่อเรื่องการตัดเส้นผม ก็ยังคงเป็นสิ่งต้องห้ามของชาวแมนจูเช่นเดียวกัน

“乾隆三十年，从上南巡，至杭州，忤上旨，后剪发，上益不怿，令后先还京师。”

(《清史稿·列传一后妃》)

“รัชศกเฉียนหลงปีที่ 30 ตั้งแต่เสด็จประพาสทางใต้ ไปจนถึงเมืองหังโจว ชัดพระราชโองการ ภายหลังตัดพระเกศา จักรพรรดินีไม่พอพระทัย จึงมีคำสั่งให้ส่งกลับเมืองหลวง”

ข้อความข้างต้น เป็นคำบรรยายถึงจักรพรรดินีน่าลา (那拉皇后) ที่ถูกบันทึกไว้ในพงศาวดารราชวงศ์ชิง (《清史稿》) ซึ่งเหตุการณ์การตัดผมพระเกศาของพระนางยังคงเป็นข้อสงสัยจนมาถึงปัจจุบัน

“จักรพรรดินีน่าลา” หรือที่รู้จักกันในนาม “ชิงเกาจงจีหวงไฮ่ว” (清高宗继皇后) เป็นจักรพรรดินีองค์ที่สองในจักรพรรดิเฉียนหลง อ้ายซินเจวี่ยหลัวหงลี่ (爱新觉罗·弘历) เมื่อสืบราชสมบัติขึ้นเป็นจักรพรรดิเฉียนหลง พระนางก็ได้รับการแต่งตั้งเป็นพระสนมเสียนเฟย (嫔妃) แปรปีให้หลังก็ได้เลื่อนชั้นเป็นเสียนกู่เฟย (嫔贵妃) หวงกู่เฟย (皇贵妃) และฮองเฮา (皇后) ตามลำดับ

การดำรงตำแหน่งของจักรพรรดินีน่าลานั้นสั้นเป็นอย่างมาก โดยใช้เวลาเพียง 15 ปีเท่านั้น เพราะในรัชศกเฉียนหลง ปีที่ 30 ระหว่างเสด็จประพาสทางตอนใต้ครั้งที่ 4 เกิดเหตุการณ์ที่พระนางตัดผมพระเกศาของตนเอง ซึ่งการตัดผมของชาวแมนจูนั้นเป็นการกระทำที่ร้ายแรงที่สุด เพราะการตัดผมจะกระทำได้ก็ต่อเมื่อมีญาติผู้ใหญ่หรือบิดามารดาเสียชีวิตเท่านั้น ทว่าหากตัดผมตอนบุคคลดังกล่าวยังมีชีวิตอยู่ จะถือว่าเป็นการสาปแช่ง (Liu, 2018) ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้จักรพรรดิมีโทสะเป็นอย่างมาก และส่งพระนางกลับเมืองหลวงในทันที จนกระทั่งพระนางประชวรและสิ้นพระชนม์ภายหลังจากเหตุการณ์เพียงหนึ่งปี

เหตุการณ์ดังกล่าว ได้ถูกนำไปประพันธ์เป็นนวนิยายหรือสร้างเป็นละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์สมัยจักรพรรดิเฉียนหลงอยู่บ่อยครั้งเช่น องค์กรหญิงกำมะลอ (《还珠格格》) หรือ จอมนางเคียงบัลลังก์ (《如懿传》) และเล่ารักดำเนินกเหยียนสี่ (《延禧攻略》) โดยในละครโทรทัศน์ทั้ง 3 เรื่องนี้พบว่ามีฉากที่

จักรพรรดินีนำลาตัดพระเกศาของตนเอง และมีการแต่งเติมสาเหตุการตัดพระเกศาในหลายรูปแบบ ซึ่งประเด็นสาเหตุการตัดพระเกศานี้ยังคงเป็นที่สงสัยถึงข้อเท็จจริงจนมาถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงมีความสงสัยและต้องการศึกษาในประเด็นดังกล่าว

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อศึกษาเหตุการณ์ต่าง ๆ สมัยสตรีสกุลนำลาดำรงตำแหน่งจักรพรรดินี ซึ่งเป็นสาเหตุนำไปสู่เหตุการณ์ตัดปอยพระเกศาของพระนาง
- 2.2 เพื่อให้ศึกษาวัฒนธรรมและความเชื่อที่มีต่อผมของชาวแมนจูในสมัยราชวงศ์ชิง

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 3.1 ทราบถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ สมัยสตรีสกุลนำลาดำรงตำแหน่งจักรพรรดินี ซึ่งเป็นสาเหตุนำไปสู่เหตุการณ์ตัดปอยพระเกศาของพระนาง
- 3.2 ทราบถึงวัฒนธรรมและความเชื่อที่มีต่อผมของชาวแมนจูในสมัยราชวงศ์ชิง
- 3.3 ผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับจักรพรรดินีนำลาได้ทราบและเข้าใจในข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพระนางในรูปแบบภาษาไทย

4. เอกสารและงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง วิวาทะกรณีตัดผมของจักรพรรดินีนำลา (จี้อองเฮา) ในสมัยจักรพรรดิเฉียนหลง มีเอกสารที่เกี่ยวข้องกับชีวประวัติของจักรพรรดินีนำลา การเข้ามาของลัทธิขงจื้อสู่ราชวงศ์ชิง แนวความคิดด้านจริยศาสตร์ของขงจื้อ ทศนคติของชาวแมนจูต่อเส้นผม และประเด็นศึกษาถึงสาเหตุการตัดปอยพระเกศาของจักรพรรดินีนำลา ดังนี้

4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชีวประวัติของจักรพรรดินีนำลา

จักรพรรดินีนำลาเป็นจักรพรรดินีองค์ที่ 2 ในจักรพรรดิเฉียนหลง เป็นบุตรสาวของผู้ช่วยในทหารแปดกองธง นำเอ๋อร์บู (那尔布) เมื่อสมัยจักรพรรดิยงเจิ้ง จักรพรรดิเฉียนหลงยังเป็นองค์ชายที่ 4 หงลี่ (爱新觉罗·弘历 (อ้ายซินเจวี่ยหลัวหงลี่)) พระนางได้เป็นพระชายารอง เมื่อองค์ชายขึ้นครองราชย์เป็นจักรพรรดิ ในรัชศกเฉียนหลงปีที่ 2 พระนางได้รับตำแหน่งเป็นพระสนมเสียนเฟย (嫔妃) ในปีที่ 11 พระนางได้เลื่อนชั้นเป็นเสียนกั๋วเฟย (嫔贵妃) ในปีที่ 13 จักรพรรดินีเสี่ยวเสียนได้สิ้นพระชนม์ลง ตำแหน่งจักรพรรดินีก็ถูกเว้นว่างไว้เป็นเวลา 27 เดือน ต่อมาในรัชศกเฉียนหลงปีที่ 14 พระนางนำลาได้รับตำแหน่งเป็นหวงกั๋วเฟยผู้ดูแลตำหนักทั้งหก

(摄六宫事皇贵妃) และในปีที่ 15 พระนางได้รับตำแหน่งเป็นจักรพรรดินีในที่สุด จนกระทั่งสมัยรัชกาลเฉียนหลง ปีที่ 30 ระหว่างเสด็จประพาสทางตอนใต้ของจักรพรรดิเฉียนหลงและพระพันปีหลวงฉิง (重庆皇太后) พระมารดาขององค์จักรพรรดิ โดยมีจักรพรรดินีนำลา พระสนมลิ่งกุ้ยเฟย พระสนมชิงเฟย พระสนมทรงผิน พระสนมหย่งฉางไจ้ และพระสนมหนิงฉางไจ้ รวมทั้งสิ้น 6 พระองค์ติดตามไปด้วย เมื่อเดินทางไปถึงเมืองหางโจวได้เกิดเหตุการณ์จักรพรรดินีนำลาได้ทำการตัดพระเกศาของพระองค์เอง ทำให้จักรพรรดิไม่พอพระทัย และส่งพระนางกลับไปยังเมืองหลวงทันที หลังจากนั้นก็ไม่มีการเห็นพระนางอีกเลย จนกระทั่ง 1 ปีต่อมา พระนางได้สิ้นพระชนม์ (Wan, Wang and Liu, 2004: 313-315)

4.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเข้ามาของลัทธิขงจื้อสู่ราชวงศ์ชิง

สุปราณี กลกะสิงห์ (2539: 78) ได้กล่าวถึงการเข้ามาของลัทธิขงจื้อสู่ราชวงศ์ชิงไว้ว่า เมื่อชนชาติแมนจูขึ้นมาปกครองแผ่นดินจีนแทนชนชาติฮั่น ด้วยจำนวนประชากรของชาวแมนจูมีจำนวนน้อยกว่าชาวฮั่นเป็นอย่างมาก ง่ายต่อการถูกกลืนจากชนชาติจีน และสูญเสียอำนาจการปกครองเช่นเดียวกับราชวงศ์หยวนซึ่งเคยประสบมาก่อน จึงมีการป้องกันโดยการรักษารัฐาณะพิเศษของเชื้อชาติและสงวนสิทธิพิเศษสำหรับชนชาติตนเอง และด้วยแผ่นดินปกครองโดยชนชาติแมนจู ด้านอารยธรรมที่ต่ำกว่า และต้องการเป็นที่ยอมรับจากชนชาติฮั่น ก็ได้นำลัทธิขงจื้อเข้ามาปรับใช้ พยายามรื้อฟื้นวิทยาการต่างๆ ดังนั้น การปกครอง สภาพเศรษฐกิจ และสภาพสังคมในสมัยราชวงศ์ชิง จึงยังคงยึดมั่นตามหลักคำสอนของขงจื้อ ด้วยประการนี้ทำให้ชาวฮั่นนั้นยอมรับในอำนาจของชาวแมนจูในเวลาอันรวดเร็ว

4.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาขงจื้อกับเส้นผม

หลินหลิง (Lin, 1988: 1) ได้กล่าวถึงหลักคำสอนปรัชญาขงจื้อที่เกี่ยวข้องกับเส้นผมไว้ว่า ในสังคมจีนนั้นให้ความสำคัญกับเส้นผมเป็นอย่างมาก มีหลักปรัชญาขงจื้อในคัมภีร์เสี่ยวจิง 《孝经》 ซึ่งเป็นคัมภีร์ที่กล่าวถึงความกตัญญู และมีหลักคำสอนเกี่ยวกับความกตัญญูของบุตรที่มีต่อบิดามารดาว่า “ร่างกาย เส้นผม และผิวหนัง เป็นสิ่งที่ได้รับจากบิดามารดา ไม่กล้าทำลาย เป็นจุดเริ่มต้นของความกตัญญูทเวท” (身体发肤，受之父母，不敢毁伤，孝之始也。) ซึ่งจากหลักคำสอนข้างต้นนี้ หากผู้ใดตัดผม จะถือว่าผู้นั้นอกตัญญูต่อบิดามารดา และจะถูกมองว่าเป็นผู้ที่ไร้มนุษยธรรมในสังคมจีนยุคโบราณ

4.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมชาวแมนจูที่มีต่อเส้นผม

วรุณพร สุวรรณธานี (2562: 29-31) ได้กล่าวถึงการไว้ผมของชาวแมนจูไว้ว่า การโกนผม ไว้ผมเปีย นั้นเป็นวัฒนธรรมการไว้ผมของชาวแมนจู เป็นนโยบายของตัวเออร์กุนใช้ในช่วงแรกเริ่มเข้ามาปกครองแผ่นดินจีน ใช้เพียงภายในขุนนางชาวฮั่นที่สวามีภักดีต่อราชวงศ์ชิง แต่ก็ต้องยุติลงเพื่อลดการจลาจลจากการประท้วงของชาวฮั่น เมื่อรัชกาลซื่อจู่ปีที่ 2 เดือน 6 (ค.ศ.1645) ได้ประกาศคำสั่งให้บุรุษชาวฮั่นตั้งแต่ข้าราชการไปจนถึงประชาชน

ทั่วไปให้โกนผมและไว้ผมเปียแบบชาวแมนจู ประชาชนทุกพื้นที่ในแผ่นดินจีนตั้งแต่เขตเมืองหลวงไปจนถึงท้องที่ต่างๆ จำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ หากผู้ใดขัดขืนต้องโทษตายคือ ตัดศีรษะ เท่านั้น ในสมัยราชวงศ์ชิงจึงมีคำกล่าวที่ว่า “ไว้หัวไม่ไว้ผม ไว้ผมไม่ไว้หัว” (留头不留发, 留发不留头) ข้อบังคับนี้มีไว้เพื่อต้องการให้ชาวฮั่นกลายเป็นชาวแมนจู หากผู้ใดไม่ไว้ผมเปียหรือตัดผมเปีย จะถือว่าเป็นปรปักษ์ต่อราชวงศ์ชิง ข้อบังคับในการโกนผมและไว้ผมเปียไม่มีการยกเลิกใช้ตลอดราชวงศ์ชิง

เจิ้งเทียนถิง (Zheng, 2020: 167) ได้กล่าวถึงมีการตัดผมเปียในงานพิธีศพของชาวแมนจูในสมัยราชวงศ์ชิง ในวัฒนธรรมที่เก่าแก่จะไม่มีการตัดผมเปีย หลังจากสมัยของจักรพรรดิคังซีการตัดผมเพื่อการไว้ทุกข์จึงเกิดขึ้น การตัดผมเปียนี้จะกระทำเฉพาะในงานศพของบิดามารดาหรืองานศพของจักรพรรดิเท่านั้น จะทำเมื่อบุรุษหรือสตรีเปลี่ยนเสื้อผ้าเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงตัดผม จะเรียกพิธีนี้ว่า “การตัดผมเปียหรือ การเล็มผมเปีย”

4.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกรณีการตัดพระเกศาจักรพรรดินีนำลา

จากการค้นคว้างานวิจัย พบว่ามีเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรณีการตัดปอยพระเกศาของจักรพรรดินีนำลาดังนี้

อิวี่ชานฝู (Yu, 1982: 23) ได้กล่าวถึงบันทึกรวบรวมประวัติศาสตร์ราชวงศ์ชิง (《清鉴辑览》) ในบันทึกกล่าวไว้ว่า “รัชศกเฉียนหลงปีที่ 30 จักรพรรดิประพาสมืองหางโจว ยามดึกประทับบนชายฝั่ง จักรพรรดินีกระทำการสิ่งต้องห้าม องค์จักรพรรดิกล่าวว่าพระนางเสียสติไปแล้ว จึงมีพระบัญชาส่งพระนางกลับเมืองหลวง และหลังจากที่กลับมาয়วังหลวงแล้ว จักรพรรดิเฉียนหลงมีพระประสงค์ที่จะปลดพระนางเนื่องจากอาการป่วย

เหลืออื่น (Li, 2009: 46-49) กล่าวถึงสาเหตุของการตัดปอยพระเกศาของจักรพรรดินีนำลาไว้ 2 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นแรกคือ ความใจแคบของจักรพรรดินีนำลา ระหว่างประพาสมืองหางโจว จักรพรรดิ พระพันปีหลวง และจักรพรรดินีได้หารือถึงเรื่องของพระสนมลิ่งกู่เพยว่าจะมีการเลื่อนตำแหน่งพระสนมลิ่งกู่เพยให้ขึ้นเป็นพระสนมลิ่งหวงกู่เพย จักรพรรดินีได้ยินเช่นนั้น ก็ไม่เห็นพ้องด้วยและเกิดไม่พอใจพระทัย จึงเป็นเหตุให้ตัดปอยพระเกศาของตนเอง เป็นเหตุให้องค์จักรพรรดิเกิดโทสะ

ประเด็นที่สองคือ ความกังวลและความกดดันของจักรพรรดินีนำลากับการคัดเลือกองค์รัชทายาทจากบรรดาเหล่าพระโอรส ในระหว่างการเสด็จประพาสมืองหางโจว พระพันปีหลวง (崇庆皇太后 ฌงชิงหวงไท่ฮั่ว) และองค์จักรพรรดินีล้วนให้ความสำคัญต่อพระสนมลิ่งกู่เพยมากขึ้น ทำให้จักรพรรดินีนำลาเกิดความกังวล เพราะนอกจากจะมีการเลื่อนขึ้นพระสนมลิ่งกู่เพยแล้ว การเลือกผู้สืบสันตติวงศ์ก็เริ่มมีความจริงจังมากขึ้น พระนางเห็นว่าองค์ชาย 15 หย่งเหยียน (爱新觉罗·永琰) พระโอรสของพระสนมลิ่งกู่เพย ทำหน้าที่ได้ดีกว่าองค์ชาย 12 หย่งจี (爱新觉罗·永璿) พระโอรสของตน พระนางนั้นไม่สามารถคาดเดาได้ว่าพระโอรสองค์ใดจะได้รับตำแหน่งองค์รัชทายาท ส่งผลให้พระนางเกิดความกดดันมากขึ้น

เหอเจี้ยนอู่ (He, 2022: 76-77) กล่าวว่า จักรพรรดิไม่ได้มอบความรักแก่จักรพรรดินีน่าลามากนัก ด้วยอายุของพระนางที่มากขึ้น อีกทั้งยังมีพระสนมเข้ามาใหม่ในวัง สาเหตุอาจจะมาพระนางถูกละเลยมาเป็นระยะเวลาอย่างยาวนาน หรือด้วยสาเหตุอื่น ส่งผลให้พระนางตัดพระเกศาของพระองค์เองระหว่างเสด็จประพาสทางตอนใต้ ทำให้จักรพรรดิเฉียนหลงเกิดโทสะ และส่งพระนางกลับวังหลวงทันที

5. ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในช่วงระยะเวลาจักรพรรดินีอูลาน่าลาตำรงตำแหน่งเป็นจักรพรรดินีไปจนถึงช่วงเวลาที่พระนางสิ้นพระชนม์

6. วิธีการศึกษา

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์ โดยศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นรองที่เกี่ยวข้องกับการตัดปอยผมของจักรพรรดินีน่าลาทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และนำเสนอในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์

ชีวประวัติของจักรพรรดินีน่าลา

ภาพที่ 1 : พระสาทิสลักษณ์ของจักรพรรดินีน่าลา

ที่มา : <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/92/>

จักรพรรดินีน่าลา (那拉皇后) หรือ ซิงเกาจงจีหฺวงโฮ่ว (清高宗继皇后) เป็นจักรพรรดินีองค์ที่สองในรัชสมัยของจักรพรรดิเฉียนหลง ต้นตระกูลพระนางมาจากสกุลน่าลา ในส่วนของชนเผ่าของพระนางยังไม่ทราบแน่ชัดและยังเป็นข้อพิพาทมาจนถึงปัจจุบันว่ามาจากเผ่าฮุยฟา (辉发) หรือ เผ่าอุลา (乌拉) เกิดวันที่ 11 เดือน 3 ปี ค.ศ. 1718 พระนางเป็นธิดาของนำเออร์บู (那尔布) เป็นคนในสังกัดกองธรงกรมขลิบแดง และเป็นขุนนางในราชสำนัก พระนางจึงได้เข้าไปเป็นพระชายารอง (侧福晋) ของอ้ายซินเจี๋ยหลัวหงลี่ (爱新觉罗·弘历) ต่อมาเมื่อองค์ชายขึ้นครองราชย์เป็นจักรพรรดิเฉียนหลง ในรัชศกเฉียนหลงปีที่ 2 เดือน 12 พระนางได้รับการแต่งตั้งเป็นเสียนเฟย (娴妃) และรัชศกเฉียนหลงปีที่ 10 เดือน 11 ได้เลื่อนลำดับชั้นเป็นเสียนกั๋วเฟย (娴贵妃)

ในสมัยรัชศกเฉียนหลงปีที่ 13 เดือน 3 จักรพรรดินีฟูฉา (富察皇后) หรือเสี่ยวเสียนฮองเฮา (孝贤皇后) จักรพรรดินีองค์แรกได้ประสูติหน้กระหว่างเสด็จประพาสทางตะวันออกกับพระสวามีและสวรรคตกะทันหัน หลังจากที่พระนางสวรรคต จักรพรรดิเฉียนหลงก็เสียพระทัยเป็นอย่างมากจึงไม่ได้แต่งตั้งสตรีในวังหลังผู้ใดขึ้นมาเป็นจักรพรรดินี แต่เมื่อไม่มีจักรพรรดินี ผู้ดูแลวังฝ่ายในจึงไม่มีเช่นกัน ในปีที่ 14 เดือน 4 ได้มีการเลื่อนชั้นเสียนกั๋วเฟยขึ้นเป็นหวงกั๋วเฟยและแต่งตั้งตำแหน่ง “หวงกั๋วเฟยผู้ดูแลตำหนักทั้งหก” (摄六宫事皇贵妃) เป็นตำแหน่งที่ไม่มีใครเคยได้รับมาก่อน พระนางเป็นสตรีคนแรกในสมัยราชวงศ์ชิงที่ได้รับตำแหน่งนี้ (Huibao Wen and Jin Xu, 2018)

ภาพที่ 2 : พระบรมสาทิสลักษณ์ของจักรพรรดิเฉียนหลง

ที่มา : <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/d/d5/>

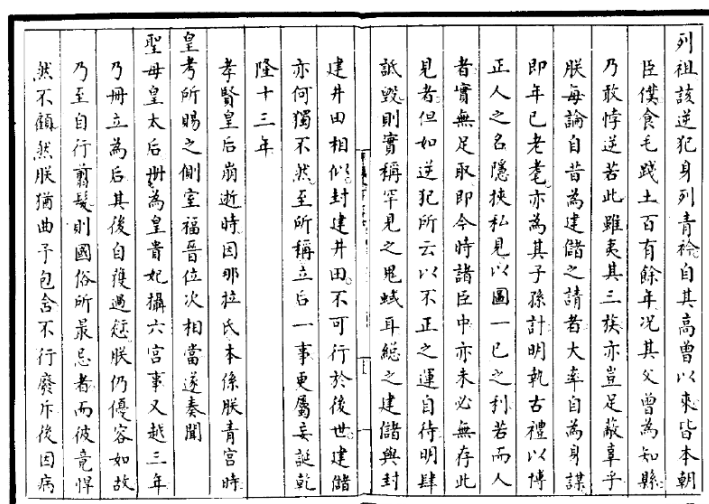
ภาพที่ 3 : พระสาทิสลักษณ์ของจักรพรรดินีฟูฉา

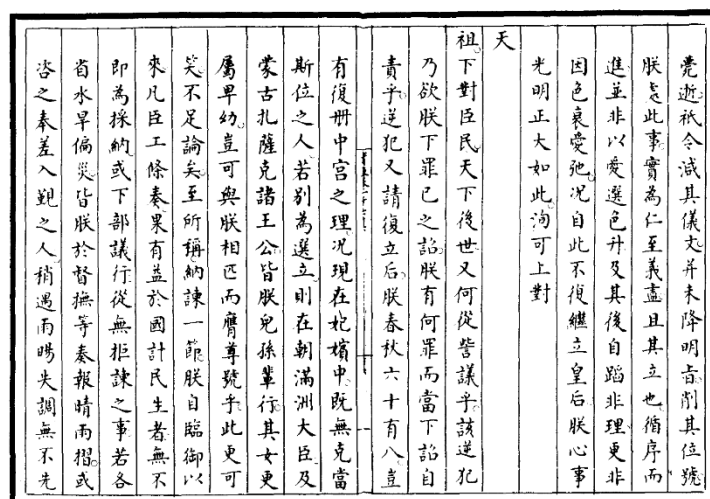
ที่มา : <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/4/4b/>

รัชศกเฉียนหลงปีที่ 15 เดือน 8 พระนางได้รับการแต่งตั้งเป็นจักรพรรดินี ในช่วงเวลาที่พระนางดำรงตำแหน่งจักรพรรดินีได้ให้กำเนิดโอรสและธิดาทั้งหมด 3 พระองค์ เป็นองค์ชาย 2 พระองค์ และองค์หญิง 1 พระองค์ สมัยรัชศกเฉียนหลงปีที่ 17 พระนางจักรพรรดินีได้ให้กำเนิดองค์ชาย 12 หยงจี (永璘) ปีที่ 18 เดือน 6 ให้กำเนิดองค์หญิง 5 และปีที่ 20 ได้ให้กำเนิดองค์ชาย 13 หยงจิ่ง (永璟) แต่ทว่าทั้งองค์หญิง 5 และองค์ชาย 13 หลังจากประสูติได้ไม่ถึง 2 พรรษาก็สิ้นพระชนม์ (Wan, Wang and Liu, 2004: 313-315)

แต่ทว่าการดำรงตำแหน่งของพระนางนั้นสั้นเป็นอย่างมาก พระนางดำรงตำแหน่งตั้งแต่สมัยรัชศกเฉียนหลงปีที่ 15 จนถึงรัชศกเฉียนหลงปีที่ 30 (ค.ศ.1750 - ค.ศ.1765) นับเป็นเวลา 15 ปี เนื่องจากรัชศกเฉียนหลงปีที่ 30 พระนางได้กระทำการตัดปอยพระเกศาของตนเอง ซึ่งการกระทำนี้เป็นสิ่งที่ต้องห้ามสำหรับชาวแมนจู เพราะการจะตัดผมได้นั้นจะทำก็ต่อเมื่อคนในครอบครัวเสียชีวิต ซึ่งการตัดผมขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ถือเป็นการสาปแช่ง และยังเป็นกรกระทำที่ผิดธรรมเนียมแผ่นดิน จักรพรรดิเฉียนหลงก็เกิดโทสะเป็นอย่างมาก จึงส่งพระนางกลับไปยังเมืองหลวงในทันที

หลังจากที่พระนางถูกส่งตัวกลับมายังเมืองหลวง ในสมัยรัชศกเฉียนหลงปีที่ 31 จักรพรรดินีนำลาได้ประจวบ และสิ้นพระชนม์ลง งานพระศพจัดในตำแหน่งหวังก๊วยเพย และพระสมัญญานามหลังสิ้นพระชนม์ก็ไม่ได้รับการแต่งตั้งให้ และคำราชาศัพท์ในการเสียชีวิตใช้คำว่า “สิ้นพระชนม์” (薨 hōng) ไม่ใช่คำว่า “สวรรคต” (崩 Bēng) แสดงถึงการถูกลด ภายหลังจากนี้ในสมัยรัชกาลเฉียนหลงก็ไม่มีกรแต่งตั้งจักรพรรดินีอีกเลย

高宗實錄 卷一〇六六

ภาพที่ 4, 5 : บันทึกทางประวัติศาสตร์ราชวงศ์ชิงที่บันทึกเหตุการณ์ตั้งแต่พระนางได้รับตำแหน่ง
 หวงก๊วยเพยจนไปถึงพระนางตัดปอยพระเกศา
 ที่มา : บันทึกทางประวัติศาสตร์ราชวงศ์ชิง 《清实录》

“孝贤皇后崩逝时，因那拉氏本系朕青宫时皇考所赐之侧室福晋，位次相当，遂奏闻圣母皇太后，册为皇贵妃摄六宫事。又越三年乃册立为后。其后自获过愆，朕仍优容如故，乃至自行剪发，则国俗所最忌者，而彼竟悍然不顾。然朕犹曲予包含，不行废斥。后因病薨逝。只令减其仪文。并未降明旨。削其位号。朕处此事。实为仁至义尽。且其立也。循序而进。并非以爱选色升。及其后自蹈非理。更非因色衰爱弛。况自此不复继立皇后。朕心事光明正大如此。洵可上对天祖。下对臣民。天下后世。”

ตามบันทึกประวัติศาสตร์ราชวงศ์ชิง 《清实录》 บันทึกไว้ว่า “เมื่อคราวที่จักรพรรดินีเสี่ยวเสียนสวรรคต ด้วยเหตุที่ตระกูลนาลาเคยเป็นสนมเอกที่สมเด็จพระราชบิดาพระราชทานแก่เราตั้งแต่เมื่อครั้งยังเป็นรัชทายาท ฐานะคู่ควร ทั้งสมเด็จพระราชชนนียังมีพระราชเสาวนีย์ จึงพระราชทานแต่งตั้งเป็นหวงก๊วย เพยปกครองวังหลังทั้งหก สามปีต่อมาจึงพระราชทานแต่งตั้งเป็นจักรพรรดินี แม้จักรพรรดินีจะกระทำการอันไม่บังควร เรายังคงให้อภัยตั้งแต่เก่าก่อน แต่การตัดผมตนเองนั้น นับเป็นสิ่งที่ต้องห้ามอย่างยิ่งตามธรรมเนียมแผ่นดิน แต่กลับดิ่งดันโดยไม่ฟัง แต่เรายังคงปกป้อง ไม่ปลดออกจากตำแหน่ง ต่อมาได้สิ้นพระชนม์จากอาการป่วย เพียงให้ลดพิธีศพลง แต่ไม่ถอดยศ เราสั่งการเช่นนี้ นับว่าเห็นแก่คุณธรรมยิ่งแล้ว การสถาปนาให้เป็นจักรพรรดินีนั่นเล่าก็กระทำตามคำสั่ง หาใช่เพราะเสน่หาไม่ ทั้งจักรพรรดินีองค์นี้ยังกระทำการอันไม่บังควรด้วยตนเอง ซึ่งไม่ใช่เป็นเพราะหมดรัก จึงไม่สมควรให้เป็นจักรพรรดินี การกระทำของอันบริสุทธิ์และยึดมั่นในความเป็นธรรมของเราเช่นนี้ ย่อมไม่ผิดต่อบรรพชน

“皇后，乌拉纳喇氏，佐领那尔布女。后事高宗潜邸，为侧室福晋。乾隆二年，封嫔妃。十年，进贵妃。孝贤皇后崩，进皇贵妃，摄六宫事。十五年，册为皇后。三十年，从上南巡，至杭州，忤上旨，后剪发，上益不恚，令后先还京师。三十一年七月甲午，崩。上方幸木兰，命丧仪视皇贵妃。自是遂不复立皇后。子二，永璘、永璟。女一，殇。”

(《清史稿·列传一后妃》)

และบันทึกพงศาวดารราชวงศ์ชิง 《清史稿》 ได้บันทึกชีวประวัติของจักรพรรดินีน่าลาไว้ดังนี้

“จักรพรรดินีสกุลน่าลา บุตรีธิดาของผู้ช่วยแปดกองธงนำเออร์ปู เป็นพระชายารองก่อนที่องค์ชายจะขึ้นครองราชย์ รัชศกเฉียนหลงปีที่ 2 ได้รับการแต่งตั้งเป็นเสียนเพย ปีที่ 10 เป็นก๊วยเพย เมื่อจักรพรรดินีเสี้ยนเพยเสียนสิ้นสวรรคต พระนางได้รับการแต่งตั้งเป็นหวังก๊วยเพยผู้ดูแลตำหนักทั้งหก ปีที่ 15 ดำรงตำแหน่งจักรพรรดินี รัชศกเฉียนหลงปีที่ 30 ตั้งแต่เสด็จประพาสทางใต้ ไปจนถึงเมืองหังโจว ชัดพระราชโองการ ภายหลังตัดพระเกศา จักรพรรดิไม่พอพระทัย จึงมีคำสั่งให้ส่งกลับเมืองหลวง ปีที่ 31 เดือน 7 สิ้นพระชนม์ จักรพรรดิกำลังล่าสัตว์อยู่ที่ลานล่าสัตว์มู่หลาน มีพระบัญชาให้จัดพิธีศพในชั้นหวังก๊วยเพย ตั้งแต่นั้นมาไม่มีการแต่งตั้งจักรพรรดินีอีกเลย มีพระโอรส 2 พระองค์ หย่งจี หย่งจิ่ง พระธิดา 1 พระองค์ สิ้นพระชนม์ตั้งแต่ยังเยาว์วัย”

บทความของนักวิชาการที่มีต่อสาเหตุการมัตตปอยพระเกศา

เหตุการณ์จักรพรรดินีสกุลน่าลาตัดปอยพระเกศาของพระนางในรัชศกเฉียนหลงปีที่ 30 ขณะที่เสด็จประพาสทางตอนใต้กับจักรพรรดิเฉียนหลง การกระทำอันร้ายแรงของพระนางส่งผลให้จักรพรรดิเกิดโทสะอย่างมาก จึงมีพระบัญชาให้ส่งพระนางกลับไปยังเมืองหลวงทันที ภายหลังจากพระนางสิ้นพระชนม์ก็ไม่มีการตั้งพระสมัญญานาม และใช้คำเรียกเมื่อเสียชีวิตของเชื้อพระวงศ์เพียงคำว่า “薨” (สิ้นพระชนม์) เท่านั้น อีกทั้งจักรพรรดิเฉียนหลงยังให้ทำลายบันทึกที่เกี่ยวข้องกับพระนาง จึงทำให้มีข้อมูลของพระนางในปัจจุบันที่หลงเหลืออยู่มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

การตัดปอยพระเกศาของพระนางที่ส่งผลให้จักรพรรดิเฉียนหลงทรงพิโรธ จนนำไปสู่การลดลำดับพิธีศพของพระนาง เสมือนปลดพระนางจากตำแหน่งจักรพรรดินี ซึ่งสาเหตุของการตัดปอยพระเกศานี้ก็ยังไม่มีการชี้แจงจริงจนมาถึงปัจจุบัน แต่ก็มีนักวิชาการกล่าวถึงประเด็นดังกล่าว ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง อีวีชานฝู (Yu, 1982: 23) ได้กล่าวถึงบันทึกทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นตัดปอยพระเกศาของพระนาง ดังนี้

“三十年闰二月，帝在杭州，尝深夜微服登岸游，后为谏止，至于泣下，帝谓其病疯，今先程回京。”

《清鉴辑览》

ตามบันทึก 《清鉴辑览》 กล่าวไว้ว่า “ปีที่ 30 ป้ออิกมาสเดือนสอง จักรพรรดิประทับที่เมืองหังโจว ต่อม้าการล่องเรือขึ้นฝั่งตรวจราชการในยามค่ำคืน จักรพรรดินีกระทำการคัดค้าน ถึงกับร้องไห้ออกมา จักรพรรดิตรัสว่าพระนางป่วยวิกลจริต ตอนนี้นำส่งพระนางเดินทางกลับเมืองหลวง” จากบันทึกกล่าวได้ว่า จักรพรรดินีนำลาตัดปอยพระเกศามาจากสาเหตุที่พระนางป่วยเป็นวิกลจริต

ประเด็นที่สอง หลี่อิ่น (Li, 2009: 46-49) กล่าวถึงสาเหตุของการตัดปอยพระเกศามาจากจักรพรรดินีนำลามิจิตใจที่คับแคบ และช่วงอายุของพระนางที่มากขึ้น ในสมัยรัชกาลเฉียนหลง จักรพรรดิเฉียนหลงมีพระสนมทั้งสิ้น 41 พระองค์ สตรีที่องค์จักรพรรดิเฉียนหลงรักและเคารพมากที่สุดคือ จักรพรรดินีเสี่ยวเสียน (孝贤皇后) เพราะ เมื่อครั้งที่จักรพรรดิประชวรเป็นไข้ฝี่ พระนางดูแลจนกระทั่งอาการประชวรหายเป็นปกติ ทำให้จักรพรรดิซาบซึ้งในตัวจักรพรรดินีเสี่ยวเสียน อีกทั้งยังปกครองวังหลังด้วยความมัธยัสถ์ ทำให้องค์จักรพรรดิและพระพันปีหลวงรู้สึกพอพระทัย หลังจากจักรพรรดินีเสี่ยวเสียนสวรรคต จักรพรรดิเฉียนหลงก็ทรงเสียพระทัยเป็นอย่างมาก มีหลายครั้งที่ไปเคารพพระศพของพระนางที่สุสานหลวงตะวันตกนอกพระราชวังอีกทั้งยังทรงแต่งกลอนกรวดสุรา และสลักลงบนแผ่นป้าย ป้ายดังกล่าวก็ยังถูกจัดเก็บภายในสุสานหลวงตะวันตกนอกพระราชวังจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้นักวิชาการยังยกกรณีที่เกี่ยวข้องกันเช่น จักรพรรดินีสกุลป้อเออร์จีจีเทอ (博尔济吉特氏皇后) ซึ่งเป็นจักรพรรดินีพระองค์แรกของจักรพรรดิซุ่นจื้อ (顺治皇帝) พระนางนั้นมีจิตใจที่คับแคบ ไม่สามารถเอาใจใส่ผู้คนอย่างใจกว้าง และยังมีนิสัยพุ่มพวยที่มากจนเกินไป ทำให้พระนางถูกปลดจากตำแหน่ง เช่นเดียวกับจักรพรรดินีนำลา นักวิชาการจีนจึงวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่พระนางตัดปอยพระเกศาว่า พระนางตัดเพื่อประท้วงการเลื่อนตำแหน่งของลิ่งกั๋วเพย์ขึ้นเป็นลิ่งหวงกั๋วเพย์ แสดงให้เห็นถึงจิตใจที่คับแคบของพระนาง และอาจจะมาจากอายุที่มากขึ้นของพระนาง ขณะนั้นพระนาง 48 พรรษา เป็นช่วงอายุที่มีอารมณ์ฉุนเฉียวได้ง่าย เรื่องที่ไม่พอใจก็จะแสดงออกมาอย่างชัดเจน

ประเด็นที่สาม หลี่อิ่น (Li, 2009: 46-49) ยังกล่าวถึงอีกสาเหตุว่า พระนางมีความกดดันภายในพระทัยเรื่องตำแหน่งองค์รัชทายาท เนื่องจากหลังจากพระนางถูกแต่งตั้งขึ้นเป็นจักรพรรดินี ก็มีความตั้งใจที่จะตั้งครรรภ์ให้กำเนิดพระโอรส และให้พระโอรสของตนได้รับตำแหน่งองค์รัชทายาท ดังนั้นในปีรัชศกเฉียนหลงปีที่ 17 (ค.ศ.1752) และปีที่ 21 (ค.ศ.1755) จึงให้กำเนิดองค์ชาย 2 พระองค์คือ องค์ชาย 12 หยงจี และองค์ชาย 13 หยงจิง แต่เวลาผ่านไปจักรพรรดิเฉียนหลงยังไม่ตัดสินใจแน่นอนว่าองค์ชายองค์ใดจะเป็นองค์รัชทายาท

จนกระทั่งรัชศกเฉียนหลงปีที่ 31 (ค.ศ.1766) องค์ชายในรัชกาล ณ ขณะนั้นมีทั้งหมด 17 พระองค์ ก็ยังไม่มีการแต่งตั้งองค์รัชทายาทแต่อย่างใด

ตารางที่ 1 ตารางแสดงรายชื่อองค์ชายในรัชศกเฉียนหลงปีที่ 31 (ค.ศ.1766)

	องค์ชาย 4 หย่งเฉิง (永城)	องค์ชาย 5 หย่งฉี (永璘)	องค์ชาย 6 หย่งหรง (永瑤)	องค์ชาย 8 หย่งเสวียน (永璇)	องค์ชาย 11 หย่งจิง (永理)	องค์ชาย 12 หย่งจี (永璘)	องค์ชาย 15 หย่งเหยียน (永琰)	องค์ชาย 17 หย่งหลิน (永璘)
มารดา	ซูเจี (淑嘉)	อวี๋กุ้ยเฟย (愉贵妃)	ฉุนฮุย (纯惠)	ซูเจี (淑嘉)	ซูเจี (淑嘉)	ฮองเฮาสกุล นาลา (那拉皇后)	เซี่ยวอี้ (孝仪)	เซี่ยวอี้ (孝仪)
รัชศกที่เกิด	รัชศก เฉียนหลงปีที่ 4	รัชศก เฉียนหลงปีที่ 6	รัชศก เฉียนหลงปีที่ 8	รัชศก เฉียนหลงปีที่ 11	รัชศก เฉียนหลงปีที่ 17	รัชศก เฉียนหลงปีที่ 17	รัชศก เฉียนหลงปีที่ 25	รัชศก เฉียนหลงปีที่ 31
อายุ	27	25	23	20	14	14	6	1

ที่มา : 乾隆乌喇那拉皇后剪发事因新证 (中) (Li, 2009: 49)

จากตารางดังกล่าว เนื่องจากในรัชศกเฉียนหลงปีที่ 28 (ค.ศ.1763) องค์ชาย 4 หย่งเฉิงถูกยกให้เป็นหลานของ หลี่จวิ้นอ๋องอวิ้นเถา (履亲王允禔) พระอนุชาต่างมารดาของจักรพรรดิยงเจิ้ง และองค์ชาย 6 หย่งหรงก็ถูกยกให้เป็นหลานของ จื่อจวิ้นชินอ๋องอวิ้นสี่ (质郡亲王允禧) พระอนุชาต่างมารดาของจักรพรรดิยงเจิ้ง ในรัชศกเฉียนหลงปีที่ 24 (ค.ศ.1763) ดังนั้นทั้งสองจึงถูกคัดออกจากการคัดเลือกองค์รัชทายาท ส่วนพระมารดาขององค์ชาย 8 หย่งเสวียนและองค์ชาย 11 หย่งจิงสิ้นพระชนม์แล้ว จึงถูกคัดออกเช่นกัน อีกทั้งองค์ชาย 5 หย่งฉี พระมารดาคืออวี๋เฟย เนื่องจากขึ้นเพยเป็นลำดับที่ต่ำไป องค์จักรพรรดิจึงไม่สามารถแต่งตั้งเป็นองค์รัชทายาทได้ ดังนั้นจึงเหลือ 3 พระองค์คือ องค์ชาย 12 หย่งจี องค์ชาย 15 หย่งเหยียน และองค์ชาย 17 หย่งหลิน ที่ยังเป็นตัวเลือกในการเป็นองค์รัชทายาท

จักรพรรดินีสกุลนาลาได้กังวลเรื่องการให้ความสำคัญต่ออวี๋กุ้ยเฟยของจักรพรรดิและสมเด็จพระราชชนนี อีกทั้งขณะที่ประพาสทางตอนใต้ยังมีการหารือเรื่องการเลื่อนตำแหน่งของอวี๋กุ้ยเฟย (令贵妃) ขึ้นเป็นอวี๋หวงกุ้ยเฟย (令皇贵妃) และเรื่องพระโอรสของพระนาง เนื่องจากองค์ชาย 6 หย่งเหยียนพระโอรสของอวี๋กุ้ยเฟยมีความสามารถมากกว่าลูกของตน สาเหตุนี้ส่งผลให้พระนางเกิดความกังวลและกดดันภายในพระทัยเป็นอย่างมาก

ประเด็นที่สี่ เหวเจียนอู๋ (He, 2022: 76-77) กล่าวว่า จักรพรรดิไม่ได้มอบความรักแก่จักรพรรดินีน่าลามากนัก ด้วยอายุของพระนางที่มากขึ้น อีกทั้งยังมีพระสนมเข้ามาใหม่ในวัง สาเหตุอาจจะมาพระนางถูกละเลยมาเป็นระยะเวลาอย่างยาวนาน หรือด้วยสาเหตุอื่น ส่งผลให้พระนางตัดพระเกศาของพระองค์เองระหว่างเสด็จประพาสทางตอนใต้ ทำให้จักรพรรดิเฉียนหลงเกิดโทสะ และส่งพระนางกลับวังหลวงทันที

บทวิเคราะห์ต่อเหตุการณ์ตัดปอยพระเกศา

จากที่นักวิชาการกล่าวถึงประเด็นสาเหตุที่จักรพรรดินีนาลาทำการตัดปอยพระเกศาของตนเอง ตัวผู้วิจัยมีข้อสันนิษฐานถึงประเด็นดังกล่าวว่า พระนางอาจจะมีความเจ็บใจที่สั่งสมมาเป็นระยะเวลา ยาวนานเช่น เรื่องพระโอรสและพระธิดาที่สิ้นพระชนม์ตั้งแต่ยังเยาว์วัย โดยพระชนมายุของทั้งสองพระองค์ยังไม่ถึง 2 พรรษา การสูญเสียลูกเป็นเรื่องที่เสียใจอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่เป็นมารดา ทำให้พระนางอาจจะมีอาการทางจิต หากมีเรื่องมากระทบถึงจิตใจก็จะเกิดอารมณ์ฉุนเฉียวได้ง่ายกว่าทั่วไป ข้อสันนิษฐานดังกล่าวอาจเป็นสาเหตุที่เป็นปัจจัยจนนำไปสู่พระนางตัดปอยพระเกศาของพระนางเอง

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่าผู้ศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุของการตัดปอยพระเกศาของจักรพรรดินีนาลาถึง 4 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นที่หนึ่ง ได้ศึกษาจากบันทึกทางประวัติศาสตร์ พบว่าจักรพรรดินีนาลาตัดปอยพระเกศาของพระนางเองเนื่องจากพระนางเสียสติ ประเด็นที่สอง สาเหตุมาจากจิตใจของพระนางมีความคับแค้น ไม่พอพระทัยที่สิ่งก๊วยเพยจะเลื่อนขั้นเป็นสิ่งหวงก๊วย ประเด็นที่สาม เกิดจากความกดดันเรื่องตำแหน่งองค์รัชทายาทพระโอรสของสิ่งก๊วยมีความสามารถมากกว่า อีกทั้งพระโอรสของจักรพรรดินีเองยังเยาว์วัย ทำให้กดดันเป็นอย่างมาก ส่งผลให้พระนางตัดปอยพระเกศาของตน และประเด็นที่สี่ เนื่องจากอายุของพระนางที่มากขึ้น และถูกละเลยเป็นเวลายาวนาน จึงตัดปอยพระเกศาของพระนางเอง

ข้อสันนิษฐานของผู้วิจัยถึงสาเหตุการตัดปอยพระเกศานั้นน่าจะมาจากการที่พระนางมีความเจ็บใจที่สั่งสมมาเป็นระยะเวลายาวนานจนเกิดอาการป่วยทางจิต จนนำไปสู่การตัดปอยพระเกศา ทั้งนี้ข้อเท็จจริงถึงประเด็นดังกล่าวยังไม่ชัดเจน และยังไม่ผู้ศึกษาในรูปแบบภาษาไทย ผู้วิจัยจึงเห็นว่าเป็นหัวข้อประเด็นที่น่าสนใจและสามารถศึกษาค้นคว้าต่อไปได้ในอนาคต

บรรณานุกรม

- วรุณพร สุวรรณธานินทร์. (2562). “นโยบายการจัดการชาวจีนอันสมัยราชวงศ์ชิงตอนต้นที่มีอิทธิพลต่ออัตลักษณ์ความเป็นจีน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมจีนศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุปราณี กลกะสิงห์. (2539). “ราชวงศ์ชิง: สมัยแห่งความรุ่งเรือง ค.ศ. 1644 – 1796.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต วิชาเอกประวัติศาสตร์เอเชีย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- Liu, Hatty. (2018). **Hair Razing**. Accessed November 1. Available from <https://www.theworldofchinese.com/2018/09/hair-razing/>
- 何健舞. 断发皇后乌拉那拉氏. 《民间传奇故事(A卷)》 2022年01期, 76-77
- 李寅. 乾隆乌喇那拉皇后剪发事因新证(中). 《紫禁城》2009年06期
- 林翎. 头发的象征意义. 《中央日报》1988年
- 万依、王树卿、刘潞著. 清代宫廷史. 天津: 百花文艺出版社, 2003年
- 于善浦. 乌喇那拉皇后剪发前后. 《紫禁城》1982年16期
- 郑天挺. 清史. 上海: 上海人民出版社, 2020年